

טור' ברוך ראובן (מזרחי)

172067

בן שמחה ומאיר

נולד ב- 22.6.1927

שרת בגדוד 14

נפל ב- 8.4.1948

בקרוב על הקסטל.

ראנאן (מזרחי) ברוך

בן מאיר ושמחה. נולד ב־1927 בירושלים.
הפסיק את לימודיו בגיל צעיר כדי לעבוד
ולעזור למשפחה. עד לגיוסו עבד כגהצן
במכבסה. היה בחור עליון, מקובל בחברה
וישש לעזור לזולת.

התגייס בתחילת מלחמת־השהרור ובלבו
שאיפה עזה לחיות במדינה עצמאית.
שירת בפלוגה אחת בגדוד "מוריה".
נשלח לעטרות ונפל בקרב על הקסטל
ב־8.4.1948. נקבר במעלה־החמישה. ביום

י"ב בכסלו תשי"ד (19.11.1953) הועבר להר־הרצל בירושלים.

פעילות החטיבה בתקופת שרותו של ברוך ז"ל

"חטיבת הגליל והעמקים"

לימים הועברה נפת תליחי (וגדוד "אלוף") לאחריית חטיבות "יפתח"
ו"עודד" שפעלו בגליל העליון המזרחי, ובחטיבת גולני הוקם גדוד
חי"ד נוסף, גדוד "גורן", שאחריכך התאחד והתמזג עם גדוד "דרור",
ובמקומם הוקם גדוד הפשיטה הממוכן.
במשך עשרה חודשים ארוכים, מחורף תש"ח (פברואר 1948) ועד
סתיו תש"ט (נובמבר 1948), כונתה חטיבת גולני, "חטיבת הגליל
והעמקים" - עד שיודח לנגב בתום הקרבות בחזית הצפון. ואכן היתה
חטיבת גולני כפי שכתב עליה לימים רבי-אלוף יגאל ידין (בהקדמה
לספר "אילן ושלח" - דרך הקרבות של חטיבת גולני במלחמת
העצמאות): "אחת הדוגמאות המאלפות ביותר לתהליך הקמת צבא
הגנה לישראל... דוגמה נאה ומאלפת ליצירת הכוח הצבאי, למקור
שאיבתו: אהבת הארץ, הקשר לאדמה ורוח החלוציות העקשנית
המציינת את יישובינו החקלאיים למן ראשוני המתיישבים בגליל ועד
לאחרון הקיבוצים בעמק..."

מבצעי "ברוש" ו"דקל" (יולי 1948)

פלוגת אחת מגדוד "נדעון", שעמד לרשות מפקדת חזית א', נשלחה צפונה לניצרת עמק החולה לסייע לכוחות חטיבת "כרמלי" וחטיבת "עזרד" במבצע "ברוש" נגד הכוחות הסוריים שהשתלטו על גזרת משמר הירדן. חיילי הפלוגה כבשו את משלט חידבת ירדה (בין משמר הירדן לבין מחניים) והחזיקו בו מספר ימים כנגד התקפות סוריות רבות. כאשר הופעל כל גדוד "נדעון" במסגרת חזית א' במבצע "דקל" לצד כוחות חטיבת 7 וגדוד מחטיבת "כרמלי", הוחזרה הפלוגה ממשלט ירדה ויחד עם שאר לוחמי הגדוד השתתפה בכיבוש הכפר עילוט והעיר נצרת (16 ביולי 1948). קודם לכן, כסעולה מקדימה, השתלטו יחידות ביה"ס החטיבתי על הכפרים מעלול ומוג'ידל (מגדל העמק כיום) ממערב לנצרת.

אוחה עת ניחלו חיילי גדוד "דרור" בגזרת ג'נין-הגלבוע קרבות קשים נגד התקפת חיל המשלוח העירקי. מול לחץ המקומיים שתקפו בסטח מישורי בסיוע שריון וארטילריה עירקיים, נאלצו לוחמי הגדוד לסגת על מפי מקודה ולייצב קרהגנת חדש על הגלבוע, קו בו נצטוותה החטיבה להחזיק בכל תנאי. קרב הנסיגה מעמק ג'נין נמשך שלושה ימים (9 עד 12 ביולי 1948).

גדוד "דרור"

בסוף שנת 1947, עם הקמת המסגרות לחטיבות המרחביות של ארגון ההגנה, הוצב גם השלד להקמת גדוד "דרור". תחום המרחב, שהיה תחילה בסמכותו של הגדוד, כלל את עסקי יורעאל כולו ואת עמק בית-שאן. בני המשקים והמושבים שבעמק, אנשי ההגנה, שהיו מאורגנים במסגרת חיל השדה (חי"ש), היוו את גרעין הגדוד. הבעיות הראשונות שעמדו על הפרק היו: לגייס את אנשי החי"ש מן המשקים לגיוס-קבע, להסיף עליהם עוד ולמלא את החסר בטירונים, שעמדו להשקח אלינו ממחנות הקלט, והעיקר — לגבש את האנשים המתלקטים בפלוגות ולהתקינם במסגרת של גדוד — בימים ההם פורמציה חדשה עבורנו.

רוכזו מפקדים ותיקים מן העמק, על מנת שימשו כמפקדי פלוגות ובמטה הגדוד. היה לנו מחסור חמור במפקדי כיתות, ועליכן ערכנו קורס למ"כ במסגרת הגדוד, שנתקיים בעמק בית-שאן, לשם חיוק הבטחון באיזור שבידואיו החלו בעת ההיא להתפרע. קורס זה מילא תפקיד חשוב בהדיפת ההתקפה על טירת-צבי. אומנו צוותות של רגמים ומכיינים, סיידים, קשרים וחובשים. תשומת-לב מיוחדת הוקדשה להקמת יחידת חבלנים מעולה, מחלקות הרגלים המתארגנות אומנו אימון מרוכז ומזורז, לתוכן הוכנסו ראשוני הטירונים שהחלו להגיע ובהן קיבלו את אימונם הראשוני.

תפקידי-בטחון שוטפים, כגון: אבטחת דרכים, סיורים ומארבים וכיו"ב, בוצעו על ידי אנשי המשקים שבלאו הכי עמוסים היו בשמירה ובהתבצרות במשקיהם הם. התפקיד הראשון שהוטל על הגדוד היה לאבטח את דרכי התחבורה מזכרון-יעקב ועד כפר-החורש, טירת-צבי ובית-יוסף, — דרכים שעברו על פני ישובים ערביים שהתנכלו מעם בפעם לכל מכונית יהודית עוברת. האבטחה בוצעה בידי המשמרות הנעים של חיל-הנוטרים ובצורה בלתי-ליגאלית ע"י נושאי כלים-קטנים, שליוו את האוטובוסים בדרכם. גלחצנו על ידי החיפושים התדירים, שהבריטים ערכו במכוניות היהודיות במרחבנו, ולא אחת הוחרם נשק-מגן. כשהחלו הערבים בהתקפות-רציחה בדרכים, כמו בהמתת המהנדסים ליד קרית-חרושת ושדירת מכוניתם, או כרצח שני חברים כמשק "הזורע", — השיבונו בפעולות תגמול. בתחילה פגענו והצתנו את מכוניות הערבים בלבד ושלחנו את הנוסעים לשלום, אך משגברו ההתנגשויות, פגענו גם באנשים והחרמנו מכוניות ומטענים וביצענו מאסרים. מטבטחו הערבים בקלגסים הבריטים, שליוו את רכבת-העמק, והעזו להתגרות בנו בלב ישובינו ממש, הופצה מסילת-הברזל בכמה מקומות, ומאז לא הוסיפה הרכבת לנוע עוד בעמק (עד חידושה ע"י מדינת ישראל). הפצצנו את הגשרים שבדרכים המובילות לג'נין ולנצרת ונערכו פעולות-מיקוש נרחבות בקרבת הישובים הערביים. פעולות אלה קשורות בשמו של קצין-החבלה הגדודי עמוס פיין בן נהלל, מן הנועזים שבגדוד, שנפל ימה חדשים לאחר מכן בפעולה כיוצאת בוו להרחבת גבולותינו על ידי מיקוש.

מהתקפות תחבורה עבר האויב להתקפת ישובים. כספיהחורש המבודדת בהרי נצרת נתקפה ביריות פעם בפעם, וגברה הסתרות כעמק בית-שאן. שיתוף שלשונות שקלטנו בישרה התקפה ממשמשת ובאה על אחד מישובינו כעמק, הצלחנו להוציף בעוד מועד את ישובי עמק בית-שאן, בטרם החלה ההתקפה על טירת-צבי, והחישונו תגבורות לעזרת. וכזאת עוד כהנה וכהנה.

משהוקם גדוד „גדעון“ במחצית מארס 1948, צומצם מרחב ההזדקקה של הגדוד לעמקיירעאל בלבד, והדבר איפשר יתר התמסרות ומעילות בניברשו של הגדוד. היחידות קלטו טירונים, שהגיעו מן הערים, וצות-הפיקוד הושלם. אבל חמור היה מצב הנשק ושאר הציוד הקרבי — כמה עשרות רובים, מקלעים סטורים, שתים-שלוש מכונות-יריה ומרגמות. חגור — כמעט בכל ימצא. זכורני, כיצד איכדנו זמן יקר בשליחת התגבורות לעזרת משמר-העמק הנתקפת, רק משום שחסרנו ציוד. אנשים הגיעו עם תת-מקלעים בלא מחסניות, רובים בלי תחמושת מספיקה ורימונים קלוקלים, רק בחצות הלילה הגיעה פלוגת התגבורות למשמר-העמק ונשארה שם עד גמר הקרבות באיזור. מיד לאחר מכן ערכנו גיוס במשקים, כדי לכבוש בעזרתם את המושבות הגרמניות ולדהיים ובית-לחם. מאז ועד ימי הפלישה לא נערכו במרחב-הגדוד אלא פעולות מקומיות בלבד.

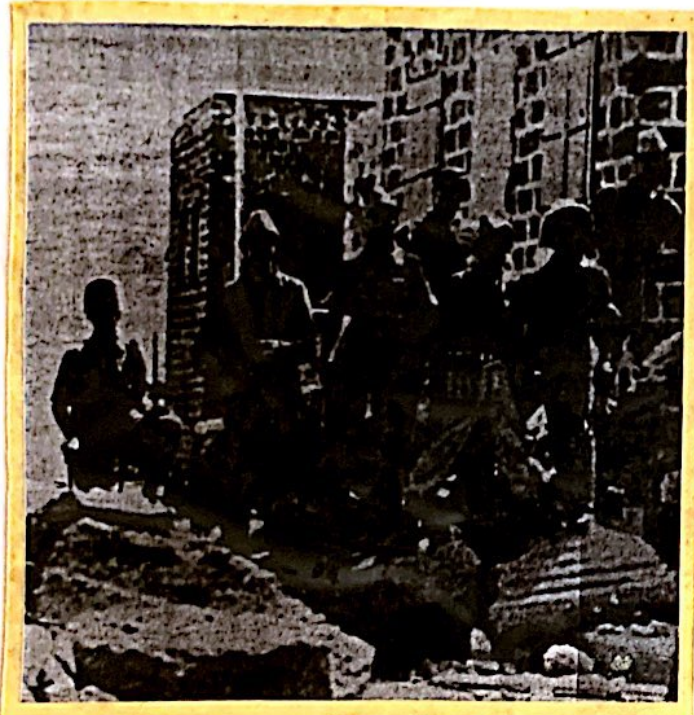
עם הפלישה הורדו לעמקי-הירדן שתי פלוגות לעזרת גדוד „ברק“, פלוגות אלו שכללו את מיטב אנשי הגדוד המאומנים וותיקיה, לא חזרו אח"כ לגדוד, אלא היוו יסוד להקמת גדוד חדש בחטיבה — גדוד „גורן“, גדוד „דרור“ קיבל מילואים חדשים; כולם בלתי מאומנים, ובחלקם ברמת בריאות נמוכה. הקשיים היו מרובים, רק זמן קצר נחתר לגדוד כדי לארגנם ולאמנם וכבר הוטלו לפעולה שנסתימה בהצלחה, — כיבוש לג'ון ומגידו. עם ההתקפה על ג'נין הוחלף הגדוד במרחבו והועבר לגליל-התחתון לכבוש את לוביה, ההתקפה על לוביה, שנערכה בערב ה„הפוגה הראשונה“, נכשלה, והגדוד נאלץ לעמדת במערכת-מגן כבדה בסגירה ולהדוף את התקפות קאוקג'י שהתנחשלו על המושבה, כשאנשיו עייפים ותשושים עוד מהתקפתם הקודמת על לוביה.

בימי קרבות עשרת-הימים החזיק הגדוד את כל גזרת „המשולש“ הצפוני, כשכוחותיו הדלילים נמתחים בקו חזית ארוך ואינם מספיקים כדי הצורך. היחידות, שהחזיקו במערך הגלבע, הותקפו קשה ונאלצו לסגת, ויחידות „גדעון“ הוזעקו לעזרתם. משרגעה חזית זו, ביצטמצמו פעולות הגדוד לגזרת לג'ון ומגידו, מקום שם נמשכו ההתנגשויות עם העיראקים כל ימי „ההפוגה השנייה“. כן לקח חלק בפעולות אחרות שנערכו במרחב החטיבה.

על סף ירידתה של החטיבה לנגב, מוזג רובו של גדוד „דרור“ חזרה עם גדוד „גורן“ במבנה חדש של גדוד פשיטה ממוכן, ותנותרים ממנו חולקו בין הגדודים האחרים. ובזאת תמה פרשת ימיו של גדוד „דרור“, ימים של הצלחות וכשלוונות כאחד במלחמה על הגנתם של עמקיירעאל והגליל-התחתון.

יְזַכֵּר

יְזַכֵּר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו
אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בַּמָּאֲבָק עַל הַמְדִינָה בַדֶּרֶךְ
וְאֶת חֵילֵי צָבָא-הַגְּנָה-לְיִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר נָפְלוּ בַמְלַחְמוֹת יִשְׂרָאֵל.

יְזַכֵּר יִשְׂרָאֵל וְיִתְפַּרֵּךְ בְּזִרְעוֹ
וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים וְחֻמַּדַּת הַגְּבוּרָה
וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמְסִירוֹת הַנַּפֶּשׁ
אֲשֶׁר נִסְפוּ בַמַּעֲרָכוֹת הַכְּבִדּוֹת.

יְהִיו גְּבוּרֵי הַדְּרוֹר וְהַנְּצַחֵן
הַנְּאֻמָּנִים וְהַאֲמִיצִים
חַתוּמֵי בֵּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דוֹר.

מנין למדת למחות דמעות?
לשאת הכאב בחשאי?
בסתר לבך להטמין התלונה,
הסבל, הבכי, הדוי...

שמעתי את הרוח!
בלוע פתוח
שואגת בגאי והרים.

ראי את הים -
בקצף וזעם
מצליף את ענקי הסלעים.

הטבע כולו רועש וגועש
פורץ כל גדר וצורה...
מנין השקט הזה בלבד?
מנין למדת גבורה.

